

Dwie diety jednocześnie

Czy sołtys sprawujący jednocześnie mandat radnego może pobierać dwie diety: jedną z tytułu sprawowania mandatu radnego, drugą – z tytułu sprawowania sołtysa? Takie pytanie zadalo kilka pań uczestniczących w projekcie „Sołtyski, liderki, kobiety wiejskie zarządzają polską wsią”, prosząc o zamieszczenie odpowiedzi na łamach naszego miesięcznika.

- Sprawę diet zarówno dla radnego jak i dla sołtysa regulują przepisy ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. Zgodnie z art. 25 ust 4 radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowej na zasadach określonych przez radę gminy. Z przepisu tego wynika po pierwsze, że radny ma prawo do pobierania diety i zwrotu kosztów podróży służbowej. Po drugie wynika obowiązek spoczywający na radzie gminy do ustalenia zasad, na jakich i dieta i zwrot kosztów podróży służbowej będą radnemu przysługiwały.

Z kolei sprawę diet dla sołtysa regulują przepisy art. 37 b. I chociaż zgodnie z ust 1 tego art. ustalanie zasad ustalania diet i zwrotu kosztów podróży służbowej dla sołtysa też należy do rady gminy, to w tym przypadku jest to jest prawo a nie obowiązek. Inaczej mówiąc rada gminy może, ale nie musi ustalić zasad ustalania dla sołtysa diet i zwrotu kosztów podróży służbowej.

Przepis art. 37 b ust 2 daje też radzie gminy prawo ustanowienia zasad, na jakich również członkom rady sołeckiej będzie przysługiwała dieta lub zwrot kosztów podróży służbowej. Z konstrukcji tego przepisu wynika, że rada gminy może (ale nie musi) ustalić zasady, na jakich członkom rad sołeckich będzie przysługiwać albo tylko dieta albo tylko zwrot kosztów podróży służbowej, a nie jak w przypadku sołtysa i jedno i drugie.

Na marginesie ani ten przepis ani inny w ustawie nie przewiduje żadnej innej formy rekompensaty kosztów sprawowania mandatu przez sołtysa. W grę wchodzi wyłącznie dieta i zwrot kosztów podróży służbowej. W związku z tym czasami praktykowane ustalanie innych form np. ryczałtu, zryczałtowanej diety albo ryczałtu telefonicznego bądź zwrotu abonamentu telefonicznego czy kosztów służbowych rozmów telefonicznych itp. nie wchodzi w grę. Naczelnny Sąd Administracyjny w wyroku z 19 września 2001 r. (II S.A. 1599/01) uznał, że skoro prawo zezwala jedynie na rekompensaty w postaci diet i zwrotu kosztów podróży, to rada gminy może robić tylko to co prawo wyraźnie przewiduje. Za niezgodne z prawem NSA uznał przyznanie sołtysom prawa do częściowego zwrotu dla nich kosztów służbowych rozmów telefonicznych. Jeśli więc rada gminy chce zrekompensować sołtysom w jakiś sposób różne wydatki, to może to zrobić tylko w ramach diet. Lepiej więc uwzględnić w ich wysokości koszty telefonicznych rozmów służbowych niż narażać się na uchylenie przez wojewodę w trybie nadzoru nad zgodnością z prawem albo przez sąd administracyjny uchwały o zwrocie kosztów służbowych rozmów telefonicznych sołtysom.

W wielu gminach część sołtysów pełni jednocześnie funkcje radnych. Powstaje pytanie: czy w takiej sytuacji sołtys może pobierać dwie diety naraz z tytułu pełnienia obu mandatów, jeśli rada gminy uchwaliła zasady ustalania diet dla sołtysów i zwrotu dla nich kosztów podróży służbowej. Pomimo, że przepisy ustawy o samorządzie gminnym nie regulują takiej sytuacji, to przepisy art. 25 ust. 4 i art. 37 b ust 2 nie wykluczają się. Pozbawienie kogoś jakiegoś prawa może bowiem nastąpić wyłącznie na podstawie przepisu prawa. Tymczasem nie ma ani w ustawie o samorządzie gminnym ani w innej ustawie takiego przepisu, który pozbawia prawa do diety i zwrotu kosztów podróży służbowej sołtysa dlatego, że jest radnym, albo radnego dlatego, że jest sołtysem. Oznacza to, że nie ma przeszkód do pobierania dwu diet i zwrotu kosztów podróży służbowej z tytułu jednoczesnego pełnienia mandatu sołtysa i radnego.

Dotyczy to także członków rady sołeckiej, jeśli rada gminy uchwaliła zasady ustalania dla nich diet albo zwrotu kosztów podróży służbowej, będących jednocześnie radnymi. Oznacza to, że radny pełniący jednocześnie mandat członka rady sołeckiej może pobierać dietę i zwrot kosztów podróży z

tytułu pełnienia funkcji radnego i diety albo zwrot kosztów podróży z tytułu pełnienia jednocześnie funkcji członka rady sołeckiej (w zależności od tego jaką opcję dla członków rady sołeckiej wybrała rada gminy). Jakkolwiek w niewielu gminach objęto także członków rad tymi rekompensatami, to jeśli jednak z niej skorzystano prawo do pobierania obu diet na raz w tym przypadku także się nie wyklucza.

NSA zwrócił uwagę na odmienny i niezależny charakter funkcji sołtysa i radnego oraz odmienne zadania na nich spoczywające. NSA w wyroku z dnia 23 stycznia 1997 r. (S.A./Rz 1021/96) uznał w związku z tym, że sołtys ma prawo do otrzymywania diet i zwrotu kosztów podróży służbowej także za udział w posiedzeniach zarządu i komisji rady gminy. Nie wyklucza to więc możliwości ustalenia przez radę gminy zasad przyznawania diet i zwrotu kosztów podróży służbowej za inne czynności wykonywane przez sołtysa jak np. za udział w sesji rady gminy albo w pracach komisji rady gminy.

Opracowała Joanna Iwanicka